

Ympäristölautakunta 13.04.2021 § 25

§ 25

Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman toteutuminen vuonna 2020

Valmistelijat / lisätiedot:
Pippingsköld Ella

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Ympäristöjohtaja Söderman Tarja

Ympäristölautakunta merkitsee tiedoksi Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman vuosille 2016-2021 vuonna 2020 toteutuneet toimenpiteet.

Käsittely

Päätös

Ympäristölautakunta

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman tavoitteena on estää merialueen, jokien, järvien ja rannikkovesien sekä pohjavesien tilan heikkeneminen sekä pyrkiä vesistöjen vähintään hyvään ekologiseen ja kemialliseen tilaan. Tavoitteen saavuttamiseksi suunnitellaan ja toteutetaan vesien tilaa parantavia toimenpiteitä ja seurataan niiden vaikutuksia. Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman vuosille 2016-2021 on julkaistu kaupungin verkkosivuilla PDF-tiedostona: [Linkki toimenpideohjelmaan.](#)

Espoossa maankäytön tiivistyminen ja rakentaminen luovat vesiympäristölle haasteita, joista suurimmat ovat ravinnekuormituksen ja haitallisten aineiden pitoisuuksien kasvaminen sekä luonnon monimuotoisuuden väheneminen elinympäristöjen tilan heikentyessä. Ympäristölautakunta hyväksyi Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman vuosille 2016-2021 kokouksessaan 9.2.2017 vesiensuojelun tilaa parantavaksi ja ohjaavaksi asiakirjaksi, jonka toteutumista ympäristölautakunta vuosittain seuraa. Myös Espoo-tarinassa on Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman vuosille 2016-2021 otettu yhdeksi noudatettavaksi ohjelmaksi.

Osa toimenpideohjelmassa olevista vesiensuojelutoimenpiteistä on lakisääteisiä kuten haja-asutuksen jätevesien puhdistaminen ja osa

perustuu yhteiskunnalta saataviin tukiin tai korvauksiin, kuten osa maatalouden ja metsätalouden vesiensuojelullisista toimenpiteistä. Monet vesiensuojelua edistävät toimet perustuvat vapaaehtoisuuteen, ja eri tahojen yhteistyöhön ja valmiuteen osallistua toimenpiteiden rahoittamiseen ja toimeenpanoon.

Toimenpiteet jakautuvat karkeasti jaotellen jatkuvasti tehtäviin ja projektiluontoisiin toimenpiteisiin. Liitteeseen on kirjattu myös aiempia tehtyjä toimenpiteitä ja vuoden 2020 toimenpiteitä. Vuoden 2020 painopisteinä olivat kunnostustoimenpiteiden suunnittelu Pitkäjärvelle ja Lippajärvelle vuosille 2021-2022, Etelä-Espoon virtavesiselvityksen toteuttaminen sekä Gumbölenjoen Myllypadon ohittavan kalatien valmistuminen.

Espoon vesimuodostumien ekologinen ja kemiallinen tila EU:n vesipuitedirektiivin mukaisesti.

Vuonna 2020 valmistuneen luokittelun mukaan hyvää **kemiallista tilaa** ei saavutettu yhdessäkään Suomen 6875:stä vesimuodostumassa. Luokkia on kaksi: hyvä ja hyvää huonompi. **Ekologisen tilan** luokat ovat erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä ja huono.

Järvet

Järvistä erinomaisen ekologisen tilan saavuttivat Ruuhijärvi, Orajärvi, Kattilajärvi, Urja ja Kolmperä. Hyvässä tilassa olivat Siikajärvi, Nuuksion Pitkäjärvi, Velskolan Pitkäjärvi, Sahajärvi, Luukinjärvi ja Saarijärvi. Tyydyttävässä tilassa olivat Dämman, Lippajärvi, Bodominjärvi ja Matalajärvi. Espoon Pitkäjärven tila oli välttävä ja Loojärven huono.

Joet ja purot

Hyvässä tilassa olivat joet Gumbölenjoki, Espoonjoki, Glomsån, Nuuksion Myllypuro, Hauklammenoja ja Mankinjoki. Lakistonjoki-Raasillanoja oli tyydyttävässä tilassa.

Pohjavesialueet

Hyvässä tilassa olivat Velskolan, Luukin, Kunnarlan, Mullkärretin, Brinkinmäen, Kaitalammen, Kolmirannan, Siikajärven ja Puolarmetsän pohjavesialueet. Huonossa tilassa pohjavesialueet olivat Lahnuksessa ja Metsämaalla.

Rannikkovedet

Tyydyttävässä tilassa oli Suvisaaristo-Lauttasaari rannikkoalue, välttävässä taas Espoonlahti ja Seurasaaari (eli Laajalahden ja Keilalahden alueet).

Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman toteutuminen vuonna 2020

Pitkä- ja Lippajärven kunnostus ja kunnostussuunnitelmat

Vesistökuunnostusten pääkohteena ovat olleet Espoon Pitkäjärvi ja Lippajärvi niiden hyvää huonomman ekologisen tilan, keskeisen sijainnin ja suuren virkistyskäyttöpaineen vuoksi. Vuonna 2020 järvien kunnostusta jatkettiin hoitokalastamalla ja talviaikaisella hapetuksella. Espoon kaupunki sai toimenpiteisiin rahoitusta 9 500 € ympäristöministeriön vesiensuojelun tehostamisohjelmasta. Syksyllä 2020 järville suunniteltiin sidosryhmien kanssa kunnostussuunnitelmien mukaiset toimenpiteet vuosille 2021-2022 sekä haettiin niihin avustusta ympäristöministeriön vesiensuojelun tehostamisohjelmasta.

Hannusjärven kunnostus sekä käyttö- ja hoitosuunnitelma

Espoon ympäristökeskus tuki 1800 euron avustuksella Espoon Hannusjärven suojelu ry:tä vuonna 2020 Hannusjärven kunnostustoimenpiteiden (hapetus, vesikasvien poisto, kalakannanhoito) toteuttamisessa. Vuonna 2020 laadittiin Espoon kaupungin kaupunkitekniikan keskuksen ja kaupunkisuunnittelun toimesta Hannusjärven hoito- ja käyttösuunnitelma, jolla mahdollistetaan Hannusjärven tilan säilyttäminen vähintään entisellään sekä edistetään järven virkistyskäyttöä huomioiden Hannusrannan kaavamuutoksen myötä kasvava lähialueen asukasmäärä.

Bodominjärvi ja Matalajärvi

Bodominjärven ja Matalajärven säännöstelyn muutoksen ja siihen liittyvien vesistötöiden vesilupahakemus on laitettu vireille. Purkamalla nousuesteitä mahdollistetaan taimenen ja muun kalaston nousu Bodominjärveen asti ja parannetaan taimenkannan kutumahdollisuuksia.

Espoonjoen kunnostaminen

Espoonjoen kunnostuksen tavoitteena on ehkäistä joen umpeenkasvua ja tulvaongelmia sekä edistää vaelluskalojen elinoloja ja virkistyskäyttömahdollisuuksia. Uudenmaan ELY-keskus on myöntänyt avustusta hankkeelle. Kunnostustoimenpiteet aloitettiin loppukesällä vuonna 2020 kasvillisuuden niitoilla ja kaatuneen puuston poistolla uomasta. Loppuvuodesta Fortum valittiin suorittamaan osa muista kunnostustoimista, kuten siivousperkausta, kahden altaan rakentamista sekä kivien ja soran toimittamista. Lisätietoa kunnostuksesta kaupungin sivuilla: [Espoonjoen kunnostaminen on alkanut.](#)

Gumbölenjoen vaellusesteiden purkaminen

Vuonna 2020 valmistui Gumbölenjoen Myllypadon ohittava kalatie, joka koostuu luonnonmukaisesta koskiosuudesta, 185 metrin pituisesta kalatieuomasta ja kalatien yläosalle sijoitettavasta teräsbetonisesta patorakenteesta. Dämmanin ja Nuuksion Pitkäjärven säännöstelyn purkamisen vesilain mukainen lupahakemus on laitettu vireille Etelä-Suomen aluehallintovirastoon 30.10.2020. Gumbölenjoen yläpuolisten nousuesteiden ohituksen myötä kaloilla olisi tulevaisuudessa mahdollisuus nousta aina Nuuksion Pitkäjärveen saakka. Gumbölen kalatien avajaisista kuvattu video julkaistiin kansainvälisenä vaelluskalapäivänä 24.10.2020. [Linkki videoon.](#)

Gräsanojan tulvasuojelu ja kunnostus

Vuonna 2020 valmistui yleissuunnitelma Gräsanojan kunnostukselle. Suunnittelualue kattaa Gräsanojan varren mereltä Seilinniittyyn saakka. Yleissuunnitelmassa on esitetty toimenpiteet sekä tulvariskin vähentämiseksi että luonto- ja virkistysarvojen parantamiseksi. Vesilupahakemus laitettiin vireille AVlin. [Linkki lupahakemukseen.](#)

Lukupuron virtavesitalkoot

Espoon ympäristökeskus tuki 1150 euron avustuksella Virtavesien hoitoyhdistys ry:tä (Virho) Lukupuron virtavesitalkoiden järjestämisessä lokakuussa 2020. Ympäristökeskuksen avustuksella hankittiin kiviainesta purokunnostusta varten sekä eväät talkooväelle. Virho on järjestänyt purokunnostustalkoot Gräsanojan läntisen latvahaaran Lukupuron alajuoksulla joka syksy vuodesta 2014 alkaen. Aikoinaan ojamaiseksi kaivettua uomaa on pyritty palauttamaan luonnonmukaisemmaksi kivi- ja puuaineksen lisäämisellä uomaan. Toimenpiteillä on parannettu etenkin taimenen ja nahkiaisen lisääntymismahdollisuuksia alueella.

Etelä-Espoon virtavesiselvitys

Etelä-Espoon kaupunkipurojen tilasta valmistettiin kattava selvitys. Selvityksessä arvioitiin Monikonpuron, Finnobäckenin, Lambrobäckenin ja Soukanojan eri uomaosuuksien luonnontilaisuutta ja muuttuneisuutta sekä kartoitettiin luontoarvoiltaan herkät ja arvokkaat kohteet. Luonnontilaisuuden arviointiin kehitettiin neliportainen luokitus hierarkkista luokittelupuu-menetelmää soveltaen. Luokitus julkaistaan kaupungin paikkatietojärjestelmässä. Selvitystä ja luokittelua hyödynnetään maankäytön sekä kunnostustoimien suunnittelussa.

Taimenen siirtoistutus Niipperin Myllypuroon

Espoon Pitkäjärveen Vanhakartanonpuron kautta laskevaan Niipperin Myllypuroon siirtoistutettiin kalatalousalueen ja Luonnonvarakeskuksen yhteistyönä Glimsin- ja Glomsinjoesta pyydettyjä taimenia. Siirtoistutuksia on tarkoitus jatkaa tulevina vuosina taimenkannan aikaansaamiseksi.

Itämerihaaste -toimenpideohjelma

Vuoden 2020 toimenpiteitä olivat mm. Itämerestä kestävästi pyydetyn kalan käytön lisääminen ruokapalveluissa, kurturuusun kartoitus Espoon omistamilta ranta-alueilta, Mahanpuruja muovista -kampanja elokuussa 2020 ja Itämeripäivä 20.8.2020. Itämerihaasteen toimenpideohjelma löytyy kaupungin verkkosivuilta PDF-tiedostona. [Linkki toimenpideohjelmaan.](#)

Kaupunkivesistöt kuntoon – valtakunnallinen kärkihanke

Hanke päättyi 2019, mutta hankkeessa valmistunut Tapiolan Otsolahdenniityn hiekanerotuskaivosta ja biohiilisuodattimesta koostuvaa huleveden käsittelyjärjestelmää korjattiin ja toimivuutta parannettiin käyttökokemusten perusteella vuonna 2020. Vedenlaadun seurantaan jatketaan 2021.

Siisti Biitsi -siivoustapahtuma

Suuria tapahtumia ei 2020 voitu järjestää, mutta pienempiä roskien siivoustalkoita järjestettiin mm. Otsolahden rannalla, Kiltakalliolla Veljespuistonpurolla, Henttaalla ojanpientareilla sekä Suvisaaristossa Boholmankujan ja Siirtolakujan välisellä ranta-alueella.

Jätevesiasiat

Keskitetyn vesihuollon laajentaminen haja-asutusalueille alueille on jatkuvaa. Vuonna 2020 vesijohto- ja jätevesiverkosto laajeni esimerkiksi Pakankylään ja Mustanpuron alueelle. Vesihuollon kehittämissuunnitelmassa päätetään uuden verkoston rakentamisalueet. Suunnitelma päivitettiin vuonna 2020.

Ympäristökeskus valvoo ilmoitusten perusteella kiinteistöjen liittymistä jätevesiviemäriin sekä haja-asutusalueen jätevesijärjestelmien toimivuutta ja vaatimustenmukaisuutta.

Vesiensojelu yhdistyksen kanssa tehdyt jätevesineuvonta- ja pienpuhdistamohankkeet päättyivät 2019, mutta niistä saatuja tietoja käytetään jatkuvassa valvontatyössä. Pienpuhdistamoiden puhdistustehon parantaminen on työn alla. Neuvontahanketta ei ollut vuonna 2020, mutta ympäristökeskus vastasi saapuneisiin yksittäisiin asukkaiden kyselyihin, joita kertyi vuonna 2020 noin 15 kpl. Ympäristökeskus teki asukasviestintää ja rakennusvalvonnan lupaharkintaa varten ohjeen siitä, mitkä puhdistustekniikat täyttävät vaatimukset milläkin alueilla.

